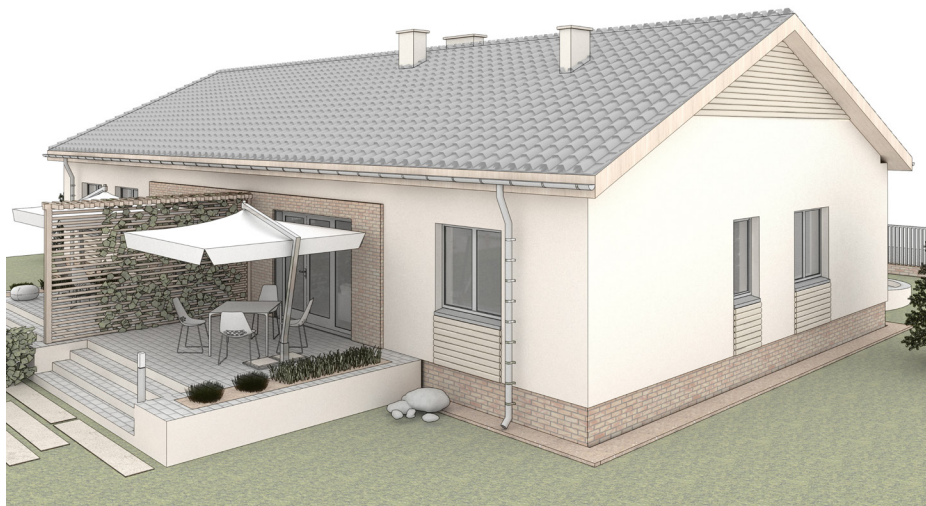

ALTAN ELLER TRALLDÄCK?

Information för trallbyggare

Sol, sommar bad och uteliv, det är drömmen för det stora flertalet svenskar. Åtminstone ända tills man upplever en av de då och då återkommande regniga svenska somrarna. Ändå återkommer drömmen varje år. Vad bygger man, vad är det för skillnad på en altan eller ett trädäck?

Enligt Wikipedia är altanen uppbyggd och trädäcket i markplan. Annars är väl skillnaden egentligen vilket träslag man väljer. Den vanligaste produkten till ett tralldäck är impregnerad furutrall, men den finns i många olika kvaliteter.

ATT FÖRSTÅ TRÄ

Om man inte kan acceptera kvist, skall man absolut välja ett annat material än trä, kanske en betongplatta. Ett vackert trallgolv kan efter några år få en eller annan kvist som "sprätter" upp. Det är lätt åtgärdat genom att slipa kvisten, i värsta fall kan en bräda behöva bytas.

Tvärt emot vad de flesta tror så är inte en kvistren bräda det bästa valet till trallbräda. Risken för sprickbildning är betydligt större eftersom virkeskvisten håller ihop ("limmar") brädan.

Ett reklamerat trallgolv visar på ett missnöje, som oftast beror på bristande information.

Formen förändras när virket torkar. Då är det lätt att förstå att de krökta årsringarna alltid vill räta ut sig, det vill säga bli rakare och kortare. De minsta formförändringarna får bräder och plank som sågats ut så att de får "stående årsringar" (stockens kärna).

Störst kupning får bräder som sågats ut i stocktvärsnittets periferi med "liggande årsringar". Årsringarna har där samma riktning som brädans flatsida.

Det krokigaste och mest spruckna virket får plankor som sågats ut nära splintveden (stockens ytterdel).

Sorteringsklasser

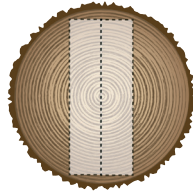
Är norrländskt virke alltid garanti för ett bättre virke, än om det kommer från södra Sverige? Det finns fantastisk råvara i norra Sverige precis som det finns från exempelvis småländska höglandet. Självfallet finns det precis motsatsen också. Det enda som styr kvalitén är sorteringen!

Sedan är det ofta så att den norrländska råvaran har vuxit långsammare och har tätare årsringar. Däremot ser en furu likadan ut oavsett var den växer i Sverige, det finns grenvarv längs stammen, därmed också kvistar. Vad man vill ha är friska kvistar och inte svartkvist. Det bestäms var på stocken trallen tagits från.

Toppstock

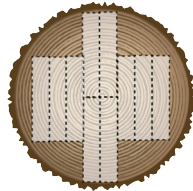
Här tas bryggtrall. Frisk kvist, täta årsringar, kortare längder. Kvist binder ihop brädan, minskar risk för sprickor.

En klart jämnare bräda med vacker kvist. Den finaste sidan är uppsida, vilket oftast är kärnsidan, men kan även läggas tvärtom.

Mellanstock

Ur denna del tas den största delen av vanliga trallbräder. Blandning av friska, döda och även lösa kvistar. Kan även användas till ex invändiga golvbräder.

Större spridning i bräderna från kvistrent till svartkvist. Svårare att bedöma uppsida. Stort uttag ur stocken skapar olika kupningar.

Bottenstock

Ur denna del kan man få fram kvistren fur, överbryggade kvistar men framför allt svartkvist. Används med fördel till invändiga lister. Olämplig som trall.

TRYCKT VIRKE ÄR TRYGGT VIRKE

En billig variant av trall är en sydsvensk trall i sorteringsklass G4-3, NTR-klass AB. Finns i såväl 22 som 28 mm tjocklek.

Det går också att få en trallbräda av mer tätvuxen Norrländsk furu i sorteringsklass G4-2, NTR-klass AB. Även denna bräda kan man få i såväl 22 mm, 28 mm som 34 mm tjocklek. Inte lika vanligt är tjocklek 45 eller 70 mm men det går att få mot beställning.

En NTR-impregnerad trall är garanterad att hålla i minst 20 år! Är det då förståeligt att köpa den billigast tänkbara trallbrädan när förhållandet skall vara så länge?

Därför är det klokt att fundera mer än en gång om kostnadskillnaden på 2000 kr för ett 25 kvm trallgolv verkligen är en besparing eller kanske en fördyring!

Om man vill ha giftfritt trallgolv!

Ett impregneringsmedel är naturligtvis inte ofarligt. Den mest verksamma delen i impregneringsvätska är kopparföreningar och borsyra. Det har inte konstaterats att vätskan har den beskaftenheten att man behöver avråda från att gå barfota på ett tralldäck.

Vätskan som används i AB-impregnering betraktas inte heller som farligt avfall.

Naturligtvis finns det alternativ till tryckimpregnerat virke. Exempel på det är komposittrall av synnerligen varierande kvalitet och konstruktion. En viss osäkerhet finns kring hur färg- och formbeständigheten blir över en längre tidsperiod. Komposittrall innehåller en stor del trä i blandningen, och kräver noggrann monteringsanvisning.

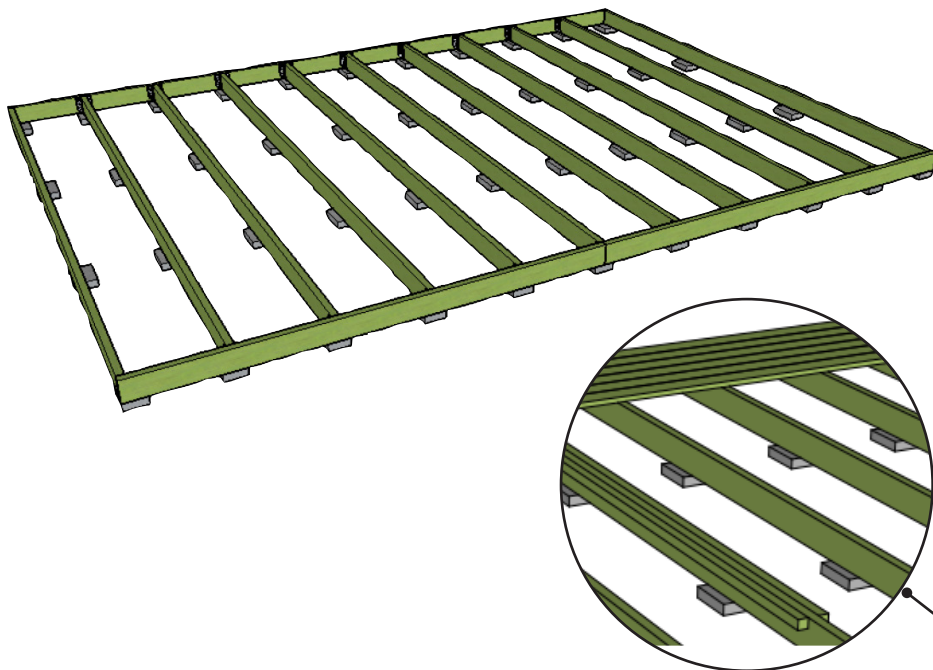
Vår inhemska lärk används i vissa sammanhang. Lärk är en produkt som kan passa bra ibland, men avrådes av oss att lägga på golv. Lärk har en benägenhet att skikta sig och små elaka stickor kan tränga in i bara fötter. Lärk är också svårbehandlat.

Utländska träslag förekommer också. Prisbil- den är klart mycket högre än furugolvet, egenskaperna lite annorlunda, dessutom gäller det att som kund förvissa sig om att man inte köper virke från utrotningshotad skog. Ett köp av importerat virke kräver att man som kund undersöker varan och följer monteringsanvisningen noggrant.

	Impregnerat 	Impregnerat 	Värme- behandlat	Lärk (kärnved)	"Hardwood" Med "hardwood" avses vanligtvis importerade överlägg som t.ex. teak, bangkai och jash. Dessa tre träslag är beständiga och har livslängd mer än 15 år ovan mark.
Närproducerat	Ja	Ja	Kan vara Kontrollera ursprung	Kan vara Kontrollera ursprung	Nej
Skydd mot röta <i>i mark</i>	Mer än 20 år	Rek ej	Rek ej	Rek ej	Mer än 15 år, men varierar kraftigt med träslag
Skydd mot röta <i>ovan mark</i>	Mer än 30 år	Mer än 25 år	10-15 år	10-15 år	Mer än 20 år, men varierar kraftigt med träslag
Mekaniska egenskaper, hållfasthet jämfört med obehandlad furu	Samma	Samma	Rek ej i bärande konstruktioner pga reducerad hållfasthet Tänk på att: Förbörja för fästdon nära ändträ	Samma Tänk på att: -det slår sig lättare -det är svårare att bearbeta	I stort sett samma Tänk på att -det kan slå sig lättare -det är som regel mer svårbearbetat -förbörja för fästdon
Färg Färgbeständighet utomhus	Grönt Grånar inom 1-3 år Finns även i brunt Grånar inom 1-2 år	Grönt Grånar inom 1-3 år Finns även i brunt Grånar inom 1-2 år	Ljust till mörkt brunt Grånar inom 1 år	Ljust med ibland rödaktig ton Grånar inom ca 1 år Kan bli nästan svart	Ljus till rödbrun men med stora variationer Grånar inom ca 1 år

NTR-garanti innebär 20 års funktionsgaranti = produkten skall fungera (ej estetiskt)

ATT MONTERA

Oavsett hur bra trallbräda man köper, är regelverket minst lika viktigt. Vad skall man använda? NTR-märkt är en grundförutsättning.

-45x120 regler och smalare är impregnerade i klass AB. Det innebär att virket är avsett för montering ovan mark.

-45x145 regler och bredare är impregnerade i klass A. Det innebär att virket är avsett för montering i anslutning till mark.

-Dessutom finns klass M som är avsett för användning i saltvatten, framför allt där sjömask förekommer.

När valet är klart se till att reglarna ligger stabilt upplade genom plintar eller betongplattor. (Se skiss)

Regelavståndet är beroende på trallens tjocklek. Generellt kan man säga att 22 mm bräda skall ha regler på c/c-avstånd 400 mm och 28 mm ett c/c-avstånd på 600 mm.

Tänk på att ett tätare regelavstånd ger ett klart stabilare och gedignare intryck när man använder golvet.

Träskyddsbehandla alla bräd- och regeländar, absolut alltid de som blivit kapade.

Skruva alltid golvet med en rostfri skruv i kvalitet A4 och inget annat. Använder man Gunnebos trallskruv får man dessutom en skruv med en självborrande spets som minskar risken för sprickbildning.

Kolla gärna på byggbeskrivningarna som finns på vår hemsida www.npn.se/byggbeskrivningar

Ett bra tips!

Vid brädskarvar montera en 45x45 på vardera sidan om regeln. Då kan skruven monteras en bit från brädans ände. Förborra alla dessa skruvar för att undvika sprickor.

Drag inte in skruvarna för långt i trallbrädan.

Ett bra arbetssätt är att fästa in bräderna med några skruvar (nästla), för att därefter fästa alla skruvar när hela golvet är utlagt. Då går det enkelt att justera brädorna eller byta ut en inte önskvärd bräda.

Låt arbetet ta tid! Ingen ser i efterhand hur lång tid ett arbete tagit, men resultatet syns år efter år. Använd gärna den refflade eller

smala trallen för att skapa mönsterläggning.
Undvik alltför långa sjok av tralldäck.
(Se skiss)

Se till att det finns luftning av bjälklaget. Ett helt tillslutet golv kan skapa grogrund för vitmögel som kan skada din fastighet. Mögel trivs i fuktig miljö.

VÄLJ RÄTT SKRUV!

Vid montering av trallvirke är det viktigt att tänka på skruvens ytbehandling och längd. För att uppnå maximal livslängd på din nya altan ska man välja skruv och infästning från någon välkänd leverantör som står för sin kvalitet.

På Bjärehalvön med dess utsatta klimat bör man välja skruv och övrig infästning i rostfritt stål, s.k. A4 eller syrafast stål som det också heter, för det är endast den ytbehandlingen som klarar dessa krav.

Längden på skruven är viktig. En tumregel är att minst hälften av skruvens längd skall gå i underliggande virke, 22mm trall = 45mm skruv, 28mm trall = 55mm skruv.

UNDERLÄTTA ARBETET MED RÄTT INFÄSTNINGAR!

Balkskor och vinkeljärn finns i olika storlekar och underlättar montaget av stommen.

Om du inte vill gjuta egna plintar finns färdiga att gräva ner.

Rostfri A4 skruv

Förstahandsvalet för trallen är en rostfri skruv i A4 kvalitet. Den är tillverkad i syrafast stål som inte missfärgar virket runt skruvskallen. Vår skruv har S-spets som motverkar sprickbildning, och TX-spår för säkert grepp. 4,2 x 55. 250 st

Impreg+

Detta är vår senaste skruv. Det är en skruv med legering av zink och nickel vilket gör ytan 3 ggr hårdare än vanlig förzinkning. Den hårda jämna ytan ger vass spets, bra bitsspår och skarp gänga. Finns också som ankarskruv för infästning med byggbeslag. 4,2 x 55. 250 st

Nordisk Träskruv

Nordisk träskruv Används till trallstomme av tryckimpregnerade reglar. En mycket stark skruv med tjockt zinksikt som ger lång livslängd i alla väder. 5 x 90. 150 st

SKÖTSELRÅD

Altanen en dröm, de senaste åren har altangolv blivit svenskarnas nya dröm.

Allt fler gör påkostade altaner i varierande träslag byggda i olika nivåer, med trappor och friser. Hur skall man behandla ett trallgolv på bästa sätt?

Oavsett vilket träslag man använder till altangolv, så är det inget parkettgolv!

Trä kan spricka!

Trä som ligger utomhus och utsätts för fukt och torka, omväxlande starkt solsken och däremellan ösregn, kommer att spricka. Ofta små sprickor, ibland tyvärr lite större. Färgförändringar är också en naturlig del av ett trallgolv. Det är träets naturliga egenskaper.

Behövs olja?

Skall man vräka på trallolja, förhindrar det sprickbildningen? Olja gör naturligtvis att träet inte torkar lika snabbt, men sprickor kan det bli i alla fall. Ofta är det så att man inte gör rent golvet tillräckligt, innan man lägger på nästa omgång olja. Flera upprepade inoljningar utan tillräcklig rengöring emellan, kan innebära att det uppstår flagningar som kan se hemska ut.

Hur gör man då?

1. Rengör golvet grundligt varje vår med vatten och trallrent.

All smuts och gammal olja måste tas bort. Denna rengöring skall göras tidigt på våren

Osmose Protim träolja och Cuprinol träolja är exempel på högklassig olja för tralldäck. Kan appliceras direkt efter trallmonteringen.

medan beläggningen fortfarande är fuktig, nästan hal. Jobbet är mycket besvärligare om vårsolen fått verka på golvet och smutsen bränt fast.

Svårt smutsade brädor kan rengöras med högtryckstvätt med specialmunstycke, men då kan man få fiberresning på brädorna. Därför rekommenderar vi inte denna metod i första hand.

2. Därefter underhåller man golvet ett par gånger under säsongen genom rengöring med vatten och såpa.

Vill man dessutom olja eller lasera brädorna är det viktigt att följa fabrikantens anvisningar och inte lägga på för flödigt av olja eller lasyr. Behandla några kvadratmeter i taget,

torka bort där oljan blivit alltför flödlig. Ett fuktprov på brädorna innan behandlingen rekommenderas. Bräderna skall hålla en fukthalt under 18 % före behandling.

Viktigast!

Glöm framför allt inte vårrengöringen! En bättre olja kräver också en större rengöringsinsats, vilket kan vara viktigt att komma ihåg.

NP NILSSON
En riktig bygghandel

EN DEL AV

